

EK 1- 6514 SAYILI TORBA YASA'NIN GETİRDİKLERİ

Görüşmelerine geçtiğimiz aylarda başlanan ve Bütçe Yasası sebebiyle verilen aradan sonra yeniden gündeme alınan Torba Yasa 2/1/2014 tarihinde kabul edildi.

Torba'da yer alan düzenlemelerden dikkat çekenler;

-Tam gün düzenlemeleri içinde bir yandan kamuda çalışanların dışarıda herhangi bir mesleki faaliyet yapmaları yasaklanırken diğer yandan kurumsal anlaşma adıyla kamu çalışanlarının özel hastanelerde görevlendirilmeleri ya da mesai sonrasında ek ücretle kamuda çalıştırılması mümkün hale getirilmiştir. Ayrıca, serbest çalışan profesör ve doçentler de özel bir sözleşme ile kamuda hizmet sunabilecektir. Bu bakımdan, esasen bir tam süreli çalışmadan bahsedilmesi mümkün değildir. Yapılan düzenleme sağlık çalışanının kamu dışındaki çalışmasında inisiyatifi kendisinden alıp çalıştığı sağlık kurumuna vermektedir. Diğer yandan üniversite öğretim üyeleri arasında sağlık hizmetlerinde görevli olanlar ve olmayanlar ayrımının yapılmış olması da eşitlik ilkesine aykırıdır.

-Acil durumlar dışında, sağlık hizmetinin gerekli izin alınmadan sunulması ya da yetkisiz kişilerin sağlık hizmeti sunması 3 yıla kadar hapis ve 2.000.000 liraya kadar para cezası gerektiren bir suç haline getirildi.

-Reklama verilecek para cezasıyla ilgili düzenleme Tasarı'dan çıkartılırken hasta bilgilerinin Bakanlıkla paylaşılmaması iki uyarıdan sonra para cezasını gerektirir bir eylem olarak tanımlandı.

-Sağlık çalışanlarına şiddet tutuklama sebepleri arasında yer aldı. Şiddet, özel sağlık hizmeti sunumu sebebiyle yaşandığında da kamuda yaşanmış gibi kabul edilmesi sağlandı.

Torba Yasa'daki düzenlemelerin ayrıntıları ise şöyle:

1. Tam gün düzenlemeleri

Torbanın temel düzenlemesi, tam gün adıyla sunulan kamu görevlilerinin çalışma kısıtlamaları. Ancak geçmişte de denenip başarısız kalan bu çaba mevcut Torba içinde bir kaç yönlü olarak düzenlenmiş.

Kamu görevlisi sağlık çalışanları bir yandan kamu dışında çalışmaktan yasaklanmakta iken diğer yandan mesai sonrası kurumda çalışmaları teşvik edilmekte, kurumsal anlaşmalarla özel hastanelerde görevlendirilebilmelerine olanak sağlanmakta; özel çalışan profesör ve doçentlerin de üniversitelerde sözleşmeli olarak çalışmaları mümkün hale getirilmektedir.

Kamu ve özel sağlık kurumları arasında bu kadar çok geçiş ve eş zamanlı çalışma düzenlenmişken; herkesin tek bir yerde çalışması, çalışmalarının bölünmemesi suretiyle verimliliklerinin artırılması ya da kimi haksız kazançların önüne geçilmesi gibi gerekçelerle bu düzenlemelere ihtiyaç olduğu savlarının haklı olmadığı, sağlık çalışanlarının özerkliklerinin yok edilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Diğer yandan, kamuda görevli sağlık çalışanlarına kamu dışındaki mesleki faaliyetlerini sonlandırmaları için üç ay süre tanınmıştır. Bu süre içinde kamu dışındaki mesleki faaliyetin devam etmesi halinde kişinin kamu göreviyle ilişkisinin kesileceği belirtilmektedir. Sağlık

çalışanlarının kamu görevleriyle ilgili özlük haklarını iyileştiren, bunların emekliliğe yansımalarını düzenleyen herhangi bir kural getirilmediği gibi; dışarıdaki mesleki faaliyetlerinin sonlandırılmasından kaynaklanacak kıdem tazminatı gibi zararların giderilmesine ya da muayenehanenin kapatılması sebebiyle mevcut cihazların sağlık sistemine kazandırılmasına ilişkin herhangi bir düzenlemeye de yer verilmemiştir. Bu niteliğiyle, geçiş sebebiyle sağlık çalışanlarının zararlarını giderecek düzenlemeler içermemektedir.

2. Sağlık Bakanlığında akademisyenlik

Bir süredir Sağlık Bakanlığı üniversitelerdeki öğretim üyelerini kendi yönetim kadrolarında geçici görevlendirme ile çalıştırıyor. Yapılan değişiklikle, bu kişilerin Bakanlıktaki çalışmaları sanki akademik çalışma gibi kabul edilecek. Bu sayede, Bakanlıkta görevlendirilen bir yardımcı doçent hiç üniversiteye uğramadan Sağlık Bakanlığındaki çalışmalarıyla profesör olabilecek; sahip olacağı akademik unvanları kullanabilecek ve bu unvanların getirdiği bütün özlük haklarından yararlanabilecek.

3. İzinsiz hekimliğe hapis cezası

Gezi olaylarında sağlık çalışanlarının gereksinim duyan herkese sağlık hizmeti vermesine bir tepki olarak acil sağlık yardımının dahi izne tabi tutulması ve aykırılığın hapis cezasıyla yaptırıma bağlanmasına dair düzenleme Torba Yasa Tasarısı'nın hazırlanma sebeplerinden biridir.

Komisyonunda ve Genel Kurul'da sunulan önergelerle nisbeten düzeltilen maddenin son metni şöyle: “Olağanüstü durumlarda mesleğini icraya yetkili kişilerce acil sağlık hizmeti ulaşına ve sağlık hizmeti devamlılık arz edene kadar verilecek olan sağlık hizmeti hariç, ruhsatsız olarak sağlık hizmeti sunan veya yetkisiz kişilerce sağlık hizmeti verdirenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

Bu düzenlemeyle, hekimlik faaliyetinin asıl olarak izne tabi olduğu istisnai olarak izinsiz sunulabileceği kabul edilmiştir. İstisna dışında izinsiz sunum ise suç olarak nitelenmiştir. Önergelerle istisnanın alanı genişletilmiş, acil sağlık hizmetinin ulaşması ve sağlık hizmetinin süreklilik arz edecek biçimde sunulabilmesine kadar hekimin sağlık hizmetini sunabilmesi mümkün hale gelmiştir. Böylece, herhangi bir acil durumda sağlık hizmet organizasyonu tam olarak sağlanana kadar sağlık hizmet sunumu için izin aranması söz konusu olamayacaktır.

Düzenlemede acil durumlarda sağlık hizmet sunumunda izne bakılmayacak alan genişletilmiş olmakla birlikte, bu hizmeti sunmaya yetkili kişi tarafından sağlık hizmet sunumunun Bakanlık izni olmadığı için üç yıla kadar hapis ve 2.000.000 liraya kadar para cezasıyla cezalandırılacak bir suç olarak nitelenmesine ilişkin hukuka aykırılık sürmektedir.

İnsanların acil durumda nitelikli sağlık hizmetine ivedilikle erişebilmesi hiçbir yasa ile engellenemeyecek evrensel bir haktır. Çünkü bu, yaşam hakkının bir parçasıdır. Çıkarılan yasa ile sağlık çalışanlarının aklına acil durumda müdahale etmenin suç olabileceğine ilişkin soru işaretinin yerleştirilmesi başlı başına yanlıştır.

Diğer yandan, sağlık kuruluşunun hizmetin gerektirdiği insangücü, cihaz ve fiziki altyapı koşullarını sağlayarak açılması gerektiğinde kuşku yoktur. Buna ilişkin denetimler Sağlık Bakanlığının yetkisindedir. Aykırı uygulamaların saptanması durumunda, hizmet sunumunun durdurulması da dahil olmak üzere, gerekli idari yaptırımlar Bakanlık tarafından

uygulanmaktadır. Hekim/dişhekim tarafından açılmış muayenehanenin, örneğın giriş kapısının yönetmelikte istenen genişlikte olmaması ya da asansörüne sedye sığmaması sebebiyle Bakanlık tarafından ruhsatsız kabul edilmesi, muayenehanede sunulan sağlık hizmetinin suç olarak nitelenmesi için haklı ve yeterli bir sebep değildir. Hizmetin hekim/dişhekim olmayanlar tarafından verilmesi halinde ise hapis cezası yaptırımını yasamızda zaten mevcuttur.

4. Kişisel verileri vermeyene para cezası

Torba'da Sağlık Bakanlığının tarafından uygulanacak ceza yaptırımları da ayrıntılı biçimde düzenlenmektedir. Bu arada, Bakanlığının halen uygulamaya çalıştığı, hasta bilgilerinin toplanmasına ilişkin, bu bilgilerin verilmemesi halinde uygulanabilecek yaptırım da yasalaşmıştır.

Buna göre, Bakanlığının istediğı verilerin gönderilmemesi halinde sağlık kuruluşu iki kez uyarılacak, yine de veri gönderimi sağlanmazsa bir önceki ay brüt gelirinin yüzde biri kadar idari para cezası verilecektir.

Anayasa'nın 20. maddesine göre *“Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. ... Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”*

Anlaşılmaktadır ki Bakanlık, hastaların kişisel verilerinin korunması için gerekli çalışmayı yaparak hastaları, sağlık kuruluşlarını ve sağlık çalışanlarını ikna etmek yerine ceza tehdidi ile bu verileri toplamayı tercih etmektedir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller belirlenmeden toplama çabası hukuka aykırıdır.

5. Reklam yapana verilecek para cezası kaldırıldı

“İnsan sağlığının, ticari unsur hâline dönüştürülmesinin engellenmesi ve kamu yararının korunması amacıyla Sağlık Bakanlığınca belirlenen bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin usul ve esaslarına aykırı hareket eden sağlık kurum ve kuruluşlarına ve yayıncı kuruluşlara bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin yüzde beşine kadar idari para cezası uygulanır.” hükmüyle sağlık hizmetlerinin reklamının yapılmasına Bakanlık tarafından verilecek para cezası, Genel Kurul'da verilen bir önergeyle, kaldırıldı.

Böylece, Sağlık Bakanlığının tarafından, hastanın sırrını saklayana para cezası verilirken reklam yapana para cezası vermeyeceğı kabul edilmiş oldu!

6. Yeni ikamet zorunluluğı

Yapılan düzenlemede sağlık çalışanlarının mesai saatleri dışında da hizmetlerine gereksinim duyulması durumunda sağlık kuruluşuna ulaşabilmeleri için alınacak önlemler ve ilgililerin uyacağı kuralların Bakanlık tarafından belirleneceğı ifade ediliyor.

663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen, sağlık çalışanlarının görevli oldukları yerleşim yeri sınırlarında ikamet etme zorunluluğu Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişti. Őimdi, benzeri bir düzenleme çıkartılarak adı konulmadan, çalışanlar için ikametgah kısıtlamalarının Bakanlık tarafından getirilebileceği belirtiliyor.

Yaşadığımız deneyimler göstermiştir ki, sağlık çalışanları, olağanüstü bir durum olduğunda zaten kimseden talimat beklemeden görevinin başına gitmektedir. On yıllardır deprem, sel, salgın gibi durumlarda Devletin hareke geçmesine kadar geçen sürede acil sağlık hizmetlerini sağlık çalışanları gönüllü olarak vermiştir. Olağan durumlarda ise, sağlık hizmetinin sürekliliği normal ve icap nöbetleriyle sağlanmaktadır.

Bu düzenlemeyle, bütün sağlık çalışanlarının nöbetçi olsun olmasın görev başında gibi yaşaması beklenmektedir. Sağlık alışanlarının yaşamlarını bu derece kısıtlayacak düzenlemeleri yapma yetkisinin Bakanlığa verilmesi hukuka aykırıdır.

7. Sağlık hizmetlerindeki şiddet tutuklama sebebi

Sağlıkta şiddeti önlemek için bütün bir sağlık sistemini ele alıp gözden geçirmek yerine şiddet uygulayanı tutuklu yargılamayı mümkün hale getiren bir düzenleme yapılmaktadır. Aynı düzenlemede, sağlık hizmetini kamu kurum ve kuruluşları dışında muayenehane, poliklinik, merkez veya özel hastane gibi yerlerde sunanlarla buralarda çalışan diğer kişilere karşı, bu görevleriyle bağlantılı olarak işlenen suçlar kamu görevlisine karşı işlenmiş gibi kabul edilmesi de benimsenmiştir.

Bu düzenlemeyle, özel sağlık kuruluşlarında görevli olanların şiddete uğramalarında failin kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılmasını sağlamak suretiyle özel sağlık kuruluşlarındaki şiddetin azaltılması amaçlanmıştır.

Tekraren vurgulamak gerekir ki, sistemin özüne ilişkin değerlendirme yapmaksızın tek başına faile yönelik yaptırımı ağırlaştırmak şiddetin sonlanmasını sağlamakta yazık ki yetersiz kalacaktır.

8. Sünnet hekimler tarafından yapılacak

Sünnet ameliyatının 1.1.2015 tarihinden itibaren hekimler tarafından yapılması düzenlemesine yer verilmekte; olağanüstü ve istisnai hallerde ise Sağlık Bakanlığından eğitim almış kişiler tarafından da hekim gözetiminde yapılabileceği belirtilmektedir. Sünnetin hekim dışında biri tarafından yapılmasını gerektirecek olağanüstü ya da istisnai hlinin ne olabileceğine düzenlemede yer verilmemiştir.

9. İşyeri hekimliği düzenlemeleri

Torba'da işyeri hekimliği ile ilgili de iki düzenleme yer almıştır. Bunlardan birincisinde, kamuda görevli olan ve yöneticilik görevi bulunmayan bütün tabiplerin, kamu mesai saatleri dışında, aylık 30 saati geçmemek üzere işyeri hekimliği yapmalarına izin verilmiştir. İkinci düzenlemede ise az tehlikeli işyerlerinden on ve daha az kişiyi alıştıranlarda, işyeri hekimliği sertifikası olmayan hekimlerin de işyeri hekimliği yapabilecekleri belirtilmiştir.

10. Aile hekimliği düzenlemeleri

Aile hekimliği yapmakta olup da uzaktan eğitimle aile hekimliği uzmanlığı eğitimi yapanlar üç yıl süreyle mevcut aile hekimliği birimini değiştirmemeleri halinde uzmanlık sebebiyle tabi oldukları mecburi hizmetten muaf tutulabileceklerdir.

Aile hekimleriyle ilgili diğer bir düzenleme ise aile hekimlerine ve aile sağlığı elemanlarına, mevcut görevlerinin yanı sıra, ayda en az 8 saat kamu sağlık tesislerinde nöbet tutma zorunluluğunun getirilmiş olmasıdır.

Yine aile hekimliğiyle ilgili bir düzenlemeye göre halen aile hekimlerine ödenmekte ve hastalar tarafından herhangi bir ücret ödenmeksizin yararlanılmakta olan tetkik ve sarf malzemelerine ilişkin giderler hastalar tarafından ödenecek; daha sonra hastaların talebiyle halk sağlığı müdürlükleri tarafından hastalara ödenecektir. Böylece, kimi tetkik ve sarf malzemelerinin bedellerinin ödenmesinden kaçınılması ya da hastaların talep etmemesi sebebiyle ödenmemesi suretiyle 'cepten ödeme'nin artması söz konusu olacaktır.

11. Tıbbi ölüm kararı

Tıbbi ölüm kararını verecek sağlık kurulunun biri nörolog veya nöroşirürjiyen, biri de anesteziyoloji ve reanimasyon veya yoğun bakım uzmanından oluşacağı ve iki hekim tarafından kanita dayalı tıp kurallarına uygun olarak oy birliği ile karar verilebileceği de Torba'da yer alan düzenlemeler arasındadır.

12. Klinik araştırma

Özel sağlık kurum ve kuruluşlarında da klinik araştırma yapılmasına izin verilmesine ilişkin düzenleme de Torba Yasa içinde kabul edilmiştir. Her alandaki denetimin olduğu zayıf olduğu ölkemizde, tıbbi araştırmaların bu derece geniş yelpazedeki sağlık kurumlarında yapılmasına izin verilmesi vatandaşlarımızın uluslar arası ilaç firmalarının denekleri haline getirmesi riskini arttırmaktadır.

13. Mecburi hizmet torpillileri

Mecburi hizmet yasasının ilk halinde mevcut olan ve Anayasa Mahkemesi tarafından eşitlik ilkesine aykırı bulunarak iptal edilen bir düzenleme de bu Torba ile yeniden yasalaştırılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, yurtdışında kendi nam ve hesabına tıp okuyanların mecburi hizmetten muaf tutulmasını iptal etmişti. Torba Yasa düzenlemesinde ise kendi nam ve hesabına olması bile aranmaksızın, 1.1.2013 tarihinden önce yurtdışında sadece mesleki faaliyette bulunanlar ile yurtdışında eğitimlerini tamamlayıp 6 ay içinde ölkemize gelen tabip ve uzman tabipler mecburi hizmetten muaf tutulmaktadır.